

ISZÁNTÚL

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétfő és
szombat utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Sallógyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kérésre visszajár
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetők és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

ELŐFIZETÉSI ÁRA
Kiadóhivatalban átvéve.
Éves ára 16 k.
Féléves ára 8 k.
Helyben hához hordva.
Éves ára 20 kor.
Féléves ára 10 kor.
Külsőre postán szállítva.
Éves ára 24 kor.
Féléves ára 12 kor.
Külsőre ára 8 fillér.

XII. évfolyam 27. szám.

Nagyvárad.

Péntek 1916 február 4.

Elfoglalt olasz árkok.

Olasz hadszíntér. Budapest, február 3. (Hivatalos.) A tenger-
melléki arcvonalon az ágyuharc ismét több ponton igen élénk volt. A
tolmeini hidfőnél csapataink szakaszlamadással kiszélesítették a Santa-
Luciától nyugatra eső állásainkat. Az ellenség által kiürített árkokban
számos holttestet és hadianyagot találtunk.

Élénk repülőtevékenység az orosz fronton.

Orosz hadszíntér. Budapest, február 3. (Hivatalos.) Bojántól
északra egy előállításaink ellen intézett orosz rajtaütés megghiúsult.

Kelet-Galiciában és a wolhyniai arcvonalon mindkét részről élénk
repülőtevékenységet fejtettek ki. Az orosz repülőrajok egyike 6 bombát
dobott Bucacra, amelyek két lakost megöltek és többet megsebesítettek.
Egy másik repülőgép Lucktól keletre egy bombával megsebesített 3 épen
beszállított hadifoglyot.

A mi repülőgépeink sikerrel bombázták a Corskovtól nyugatra és
Barastól északra eső területeket. Különben helyenkint tüzérségi har-
cok voltak. *Höfer.*

Durazzo és Valona bombázása.

— Események a tengeren. —

Január 25-én öt, jan. 27-én kettő és február 1-én három repülő-
gépünk Durazzót és különösen a város közelében levő sátoráborokat
pusztító hatással bombázta és noha egy a szárazföldi ütegek, mint a
hadihajók élénken tüzeltek rájuk, mindannyiszor sértetlenül tértek vissza.

Február 2-án Valonát három tengeri repülőgépünk bombázta és
ott a kikötői telepeket, a flottásokat és sátoráborokat többször eltalálta.
A szárazföldi és hajóütegek heves tüzelésében a repülőgépek egyikének
motorját két találat érte, amelyek a gépet a tengerre való leszállásra
kényszerítették. Konjovic sorhajóhadnagy, a csoport vezetője habozás
nélkül leszállt a megrongált repülőgép mellé a bórától erősen hullámozó
tengerre és a sasenói üteget, valamint két teljes gőzzel közeledő torpedó-
zuzó tüzelése ellenére sikerült neki a két sértetlenül maradt repülőgép
repülőgépén biztonságba helyezni és a megrongált repülőgépet alaposan
hasznavehetetlenné tenni, a kettős személyzettel ismét felrepülni és 220
kilométernyi repülés után a cattarói öbölbe sértetlenül visszatérni.

Flottaparancsnokság.

Élénk tüzérségi harcok a nyugati harctéren.

Berlin, február 3. A nagy főhad-
szállítás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

Az ellenség tüzérsége Flandriában élén-
ken válaszolt az ellenséges állásoknak szé-
les arcvonalon történt lövetésére. Hullachtól
északnyugatra megszállottuk arcvonalunk
előtt az angolok által robbantott két töl-
csért.

Neuville vidékén a délutáni órákban az
ellenség ágyúzása igen hevessé fokozódott.
Az arcvonal egyéb helyein is élénk tüzér-
ségi, az Argonnokban pedig kézigranát har-
cok fejlődtek.

Repülőink Perronos vidékén lelőttek
egy angol és egy francia harci repülő-
gépet. A becsültek közül hárman meghal-
tak. A francia megfigyelők súlyosan meg-
sebesültek.

Keleti és balkán hadszíntér.

A helyzet nem változott. (Min. eln.
sajtóosztály.)

Németország legyőzhetetlen.

Budapest, február 3. (Saját tudósítónk-
tól.) Bukarestből jelentik:

Németország szervezottsége és az élei-
miszerek olcsósága bámulatraméltó. A há-
borút évekig is folytatják, míg győzelmes,
tartós békét ki nem vívtak. Németország ka-
tonailag és gazdaságilag legyőzhetetlen.

Az orosz miniszterelnök megbukott.

Pétervár, február 3. Gorenykin
miniszterelnököt egészségi okok-
ból fölmentették állásától és Stür-
mert, a birodalmi tanács tagját
nevezték ki utódjává.

CSILLAG

GYÓGYSZERTÁR

NAGYVÁRAD, ZÖLDFÁ-UTCZA.
Telefon Interurbán 552.

Az összes bel- és külföldi gyógy és piperecikkek kicsinyben
és nagyban kaphatók.

Liszka víz szeplő ellen
Droguinal köhögés ellen
Pedikrol féregpor főraktára.

Előre Albániában.

Délkeleti hadszíntér. Budapest, február 3. (Hivatalos.) Az Albániában előnyomuló osztrák magyar haderők elősapataikkal elérték a Krojától nyugatra eső vidéket. Montenegróban esend uralkodik.

Höfer. (Min. eln. sajtóoszt.)

A bombázott Páris.

Budapest, febr. 3. (Saját tudósítónktól.) Egy Párisból visszatérő újságíró beszéli, hogy a Zeppelinek bombáinak borzalmas hatásuk volt. A sebesültek és halottak száma több száz. A városra 15 órás, a kórházakra két napos telephonzáratot rendeltek el. A lakosság izgalma példátlanul nagy volt.

Román repülők bolgár terület fölött.

Szófia, február 3. Az Est jelenti: Román repülők, valószínűleg tévedésből, tulmentek a határon és bolgár terület fölé szálltak. A bolgárok lövésekkel figyelemztették a repülőket, hogy idegen területen vannak. Azok a hírek azonban, mintha a román repülők közül valaki megsérült vagy meghalt volna, alaptalanok. A bolgár kormány tiltakozott a repülők eljárása ellen és maguk a román körök is elismerik, hogy a tiltakozás jogos volt.

A török trónörökös öngyilkos lett.

Konstantinápoly febr. 3. Jusszuff zzedin török trónörökös betegsége miatt öngyilkos lett: felvágta ereit.

Tegnap délután temették az öngyilkos trónörökösöt.

Két órákor délután kis gőzös hozta a szkutarii oldalról Sztambulba a trónörökös holttestét.

A parton kezdődött a gyászszertartás.

A koporsó után járultak a császári ház tagjai és nejeik, majd a főméltóságok Enver pasa, a sejk-üliszlám, a nagyvezir, valamennyi miniszter, keleti nagyméltóságok, európai diplomaták.

Négy órákor vége volt a temetési szertartásnak.

Szaloniki bombázása.

A Szaloniki ellen intézett Zeppelin támadásról a londoni lapok a következőket jelentik:

A ledobott bombák tizenhét görögöt öltek meg, köztük két katonát és huszonnyolc embert sebesítettek meg. Az első bomba a dokkora esett és mély lyukat ütött. Az ablaktáblák összetörték. A második bomba a raktárra esett és tüzet okozott.

Lugano, febr. 3. A Corriere della Sera szalonikii jelentése szerint a halottak száma több mint harminc, a sebesülteké több mint ötven. A Zeppelin husz percig volt Sza-

loniki felett. A flotta hevesen lövöldözött feléje, de nem találta.

A Zeppelin-támadás okozta veszteség.

Budapest, január 3. (Saj. tud.) Londontól jelentik:

A hadügyminisztérium közli, hogy a legutóbbi Zeppelin támadásnál 23 férfi, 20 nő és 6 gyermek halt meg; 55 férfi, 48 nő és 2 gyermek sebesült meg. 14 ház rombadőlt és 2 gyár súlyosan megrongálódott. Eddig 300 bombát találtak meg.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, február 3.

Beöthy Pál elnök háromnegyed tizenegy órákor nyitotta meg a Ház mai ülését és bejelentette a török trónörökös halálát. A török parlamenthez részvétáviratot intéztek.

Jelentette ezután az elnök, hogy a német birodalmi gyűlés elnöke a német császár születésnapja alkalmából a képviselőház nevében küldött üdvözlőre táviratilag válaszolt.

Rátértek a kormánynak a kivételes intézkedésekről szóló jelentése tárgyalására.

Beöthy Pál elnök: A kivételes rendelkezésekről szóló bizottsági jelentés felett egy általános vita lesz és a vita után egy szavazással döntünk.

Polónyi Géza: A tárgyak annyira különfélék, hogy egy beszéd keretében el nem intézhetők és ezért szükségesnek tartja a részletes tárgyalást is.

Apponyi Albert nehézknek tartja, hogy a legkülönbözőbb kérdések egész komplexumát felölelő rendeletekkel egy beszédben lehessen foglalkozni és az egész jelentés felett részletes vita nélkül napirendre lehessen térni.

Gróf Tisza István miniszterelnök: Sajnos, az ellenzék kívánságainak nem tehet eleget, mert az eddigi gyakorlat szerint a jelentések felett mindig csak általános vita után szavaztak. Egészen más, ha egy törvényjavaslat tárgyalásáról van szó, a hol a részletes vita indokolt. Itt azonban egy bizottsági jelentés fekszik a Ház előtt és arról van szó, hogy ez tudomásul vétessék.

Laehne Hugó után, aki az élelmezés kérdésében határozati javaslatát beterjesztette, azonban a 25 ös bizottság kiküldésének kihagyásával,

Rakovszky az egyes kényes természetű kérdések tárgyalására a zárt ülések megtartását kérte.

Tisza erre azt válaszolta, hogy mindenki elmondhatja bizalmasan a kényes természetű kérdéseket a kormány egyes tagjainak.

Apponyi csatlakozik Rakovszky indítványához. A kormánynak, különösen há-

boruban, nem volna szabad elzárkózni ilyen kívánságok teljesítésétől.

Tisza hajlandó az ellenzék egyes tagjaival bizalmas tanácskozásokra, erre azonban a zárt ülés nem megfelelő forma.

Ezután folytatták a vitát; Eszterházy Móric hozzájárul Laehne javaslatához; Issekutz Győző a jelentést elfogadja. Azután a vitát félbeszakították és holnap folytatják. Az ülés vége délután 3 órákor.

A Cselédotthon iparigazolványa.

Van egy üres jogositvány.

A Katholikus Növédő Egyesület azt tervezi, hogy Cselédotthont állít fel és e célból iparigazolványt kért a rendőrségtől. A Cselédotthon létesítésének és a eselédközvetítés kérdésének megoldása annyira közügy, hogy tiltószabályok létezése esetén is csak egyféleképpen történhetik a kérdés elintézése: a tiltó jogszabályok megváltoztatásával.

A rendőrség egyelőre nem adott ki iparigazolványt, mert a eselédközvetítés numerus clausus-ban van kötve és a szám most betelt, egy üres közvetítői hely síres. A A kérvényezők tehát igen helyesen a közgyűléshez fordultak, természetesen ezzel az áldásos intézmény létesítése két hónappal elodázódik, pedig most már égető szükség rá, in ultima hora!

Mi úgy látjuk, hogy ez a lépés is felesleges volt. A eselédközvetítésről szóló szabályrendelet világosan és kifejezetten megagyalta az egyesületi közvetítőket: a pin-cérekét, a kádárokat, az ácsokat stb. Annál inkább vonatkoztatható volna ez az engedélyhez analogiáca a Katholikus Növédő Egyesület Cselédotthonára.

Ezenkívül a budapesti Mártha Egylet, mely hasonló és azonos célokat szolgál, főtitkárja: Almády Géza dr nyug. fővárosi tanácsos, kir. tanácsos által értesítette a mozgalom szervezőit, hogy alapszabályokkal bíró ilyen célú jótékony egyletek minden iparigazolvány nélkül foglalkozhatnak a eselédközvetítéssel.

Nagyváradon ezenkívül tévedés esett a Silbermann-cég iparigazolványával. A rendőrség elnézésből Silbermann Ignác iparigazolványát, mintha reáljogositvány lett volna, átruházta Silbermann A. né és fiára. Ezenkívül a Shayer Farkasné-féle üres eselédközvetítési jogositványt színtén e cégre ruházta át, amely tehát két jogositvánnyal rendelkezik.

Egyiket, azt hisszük, szívesen átengedi a cég a Katholikus Növédő Egyesület Cselédotthona részére, hiszen neki főlegesen és semmi haszna nincs belőle, ha mindkettőt megtartja. Az egyesület pedig nem veszíti el a drága időt és hozzáfoghat pour parber-k helyett nemes és céltudatos terveinek megvalósításához.

Ez az üres eselédközvetítési jogositvány tehát joggal megilleti a Katholikus Növédő Egyesületet és átruházandó rá minden haldék nélkül.

Markovits és Weinberger cégnél Bémer-tér

az összes raktáron lévő téli áruk leltári árban eladatnak. Ugyanott a legújabb costumok a legolcsóbb Telefon 11-09. árban mérték szerint készülnek. Kelengye fehérnemű, óriási választék-ban. Ruhaszövetek, selymek, delainek és batistok mértékszerinti eladásra. Telefon 11-09.

Montenegrói elemények.

— Egy volt hadifogoly elbeszélése. —

Egy montenegrói hadifogságból visszatért tanárral volt alkalmunk beszélni, a ki múlt év november elején került fogságba a Drina folyó mentén. Egy igen exponált és fontos magaslatot kellett tartania századaival még pedig a kapott parancs értelmében az utolsó emberig. Vitézül meg is tették kötelességüket a derék magyar népfölkelők és még akkor is vitézül harcoltak a mikor már többek menekvés nem volt. Az utolsó tőlényig kitartottak az őket körülzáró montenegróikkal szemben. A dolog vége természetesen az lett, hogy a megmaradt legénység és tiszték hadifogságba kerültek. Megkezdődött tehát a szomorú menet a fekete hegyek országa felé — a bizonytalan és semmi jót sem ígérő — hadifogságba. Montenegrónak legvadabb területén az átlag 2000 méter magas Brda fennsíkön keresztül vonult végig a kis csapat. Keskeny ösvény utakon csupa 2000—2500 méter magas hegyek között. A kegyetlen hidegben és hóban. Körülbelül 180—200 kilométer utat kellett megtenniük gyalog, míg végre Mojkovac—Kolasinon keresztül megérkeztek Danilovgradba. — A fáradalmak és nélkülözések melyeket már ezen menet alatt is el kellett szenvedniük — szinte leírhatatlan. Meredek sziklás hegyeken föl és le vezetett a rettenet ut.

Az elfogott legénységtől és tisztaktól valódi balkáni módra mindent elraboltak és a közdelem színterén maradt halottakat és súlyos sebesülteket azonnal meztelenre vették. Ily módon jutottak a montenegrói katonák nagyobb mennyiségben a mi forma ruháinkhoz, úgy hogy még az ország belsőjében is igen sok cernagócot lehetett látni a mi uniformisunkba öltözködve és csupán a jellegzetes lapos kerek sapkájuk aratta el nemzeti mivoltukat.

Danilovgradban csupán a fogságba jutott tiszték maradtak, míg a legénységet a Matusevó nevű fogolytáborban helyezték el. Montenegróban a háború kitörése óta összesen 32 tiszt és kb. 1600 főnyi legénység volt hadifogságban.

A fogoly legénységet utépítésre, utjavításra és mindenféle más munkákra alkalmazták. Legszerencsésebbek azok voltak, kik különleges szolgálatokra, mint pl. kocsis, sóffér stb. bejuthattak. Zsoldot a legénységnek egyáltalában nem adták. Az étkezés napi fél kiló kenyér és fél kiló kecskés volt, azonban csak papirosan. A legénység közül a nagyobbik rész éhség, vérhas következtében el is pusztult. Orvos egyáltalában nem volt. Embereinket az utolsó hetekben Podgoricában egy óska török kaszárnyában helyezték el, a hol naponta 5—6 ember halt meg éhség és vérhas folytán. Tisztjeink erőyes közbelépésére azután valamit mégis javítottak a szerencsétlenek helyzetén és legalább enni adták nekik valamit.

A mikor aztán kezdetét vette nagyszerű offenzívánk Szerbia ellen, még rettenetesebb állapotok keletkeztek. Óriási tömegekben öszültek be a menekülő szerb családok, majd pedig a szerb csapatok is Montenegróba, minék folytán hihetetlen módon egyszerre felszöktek az élelmiszerek árai. Pld. Podgoricában 1 kg. kenyér 20—25 Perpera

(korona), 1 kg. liszt ugyanannyi, 1 kg. kukorica 20—22 Perpera, 1 kg. petroleum 6 korona, 1 kg. komisz kocsisbor 6 perpera stb. volt. A dohány feltűnő olcsó volt, amennyiben kitűnő minőségűt lehetett kapni fél kilónként 3—4 perparáért.

A szerb menekülők persze a szabadban tanyáztak leírhatlan nyomor és nélkülözések közepette, mert a Montenegróiak nagyon barátságosan fogadták őket és teljesen ki is zsákmányolták őket. A fentebb leírt árakat bizony csak nagyon kevesen voltak képesek megfizetni. Erősen pusztított tehát köztük az éhínség és vérhas. Utan-utólag még a város utcáin is (Podgoricában) temetetlenül heverték a holttestek százai, melyek mellett a legnagyobb közönnyel jártak és keltak az emberek.

A fogságba jutott tiszték helyzete is nyomoruságos, de mégis valahogyan elviselhető volt. Danilovgradban szállásolták el őket magánházaknál 3—4 et egy közös szobában. Egy montenegrói kapitány ügyelt föl rájuk. Szabadon mozoghattak még a város határában is egy bizonyos meghatározott körletben. Este amikor már sötétedni kezdett minden házba beszélt a baktér, hogy megtudja a háziasszonytól, hogy vajon otthon vannak-e a fogoly tisztjei.

A montenegrói ágy igen egyszerű. Néhány székre deszkát fektetnek keresztül, melyre azután kukorica kőröt tesznek — leterítve egy pokróccal — és kész a hami-sítatlan pompás ruganyos ágy. A kályha ismeretlen fogalom. Néha a háziasszony azzal kedveskedett, hogy egy vaslábosban paraszt hozott be a tisztjeink szobáiba, úgy hogy annak tüzendől melegedhettek. Ezt a különlegesség kályhát elnevezték azután „csues“ kályhának. Ugyanis Csues annyit tesz magyarul hallod-e? Így szólítják ugyanis a montenegróiak egymást. A magyar baka pedig így keresztelte el a montenegróikat — most ezt a leggyakrabban hallott megszólítást jegyeztem meg magának legjobban.

Még fizetést is adtak. A hadnagy 130—150 perperát, főhadnagy 160 perperát, kapitány 200-at, őrnagy 250 perperát havonta. Ebből azonban nem sok maradt meg a tiszteknek, mert a mennyit kaptak azt mind oda is kellett adni a szállásadónak, koszt, kvártély és mosás fejében. Tisztjeink még a fizetésük fölemelését is kijárták Nikitánál, de nem sok hasznunk volt belőle, mert Nikita ravasz népe egyidejűleg ugyanannyival fölemelte mindennek az árát. Valóságos operett ország az egész Montenegró — beszélte el a tanár. Egyszer Podgoricában nem kaptak kenyeret, mert a raktárakat kirabolták. Elmentek tehát tisztjeink a rendőrkapitányhoz panaszra, aki azt javasolta nekik, hogy menjenek fel mindnyájan testületileg panaszra a miniszterhez és mindjárt készen is volt arra, hogy őket oda vezesse.

Nikita is szabadon járt kelt a népe között és valósággal belondította a hosszú háboruban teljesen kimerült és belefáradt katonákat és lakosságot.

Nem egyszer jelen voltak a mi tisztjeink is azokon a népgyűléseken, melyeken Nikita beszélt. Állandóan buzdította az embe-

reket. Különösen a Lovcenre küldözgette fel őket, mondván, ha már csak 10 montenegrói lesz is még az országba ő ezt személyesen fogja a hareba vezetni. Folyvást kétszínű politikát űzött. Még akkor is a mikor a fegyverletételre vonatkozó tárgyalások jóformán már be is fejeződtek, még a piacon beszédet tartott és buzdította katonáit, hogy tartssanak ki.

Ekkor pedig már készen állott az udvari automobil, melyen január 20-án elhagyta Podgoricát, hogy Szkutariba menjen. Az utolsó hetekben már valóságos anarchia uralkodott az országban, a lakosság örökös rettegésben élt és már alig várta, hogy csapataink bevonuljanak. A Lovcen elfoglalása után a montenegrói hadsereg teljesen szétzüllött. Falragaszokkal és az utcákon kidozóállással hívták föl a lakosságot, hogy mindenki a kinek csak fegyvere van azonnal menjen vissza a frontra. Eléség nem volt és e miatt igen gyakran valóságos lázadások törték ki. Danilovgradon pld. január 14-én éjjel a katonaság megtámadta a parancsnokát egy őrnagyot és puskatusával agyonverték.

Tisztjeink mindenről jól voltak értesülve. Nikita udvari orvosa ugyanis bécsi ember volt, aki titkos irással mindenféle hírt közölt velük. Tisztjeink ugyanis módját eltevétek annak, hogy néhányan különböző ürügyek alatt 1—2 hétig is Cetinijében lakhattak. Leggyakoribb ürügy volt a fogorvoshoz való járás. Itt persze bő alkalmunk volt az udvari orvossal érintkezésbe lépni. Az így megtudott híreket azután levélben továbbították tisztjeink Danilovgradba a többi bajtársainknak, még pedig oly módon, hogy a levél sorai közé hagymaléval írták meg a híreket. Meleg fölé tartva azután, szépen előtették a hagymalének addig láthatatlan sorai. De szükség is volt ezekre a híradásokra, mert a legképtelenebb hírek keringtek az országban. Például amikor a Szerbia elleni offenzívánk már meglehetősen módon előrehaladt, azt mesélték a montenegrói tiszték, hogy a szerbek a németeket és minket teljesen kivertek Szerbiából és hogy az oroszok már egész Galiciát elfoglalták, Románia pedig betört Erdélybe. Igen sokáig tartotta magát az a hír is, hogy a görögök meggyilkolták Constantin királyt, mire az egész görög hadsereg az antant mellé állott.

Érdekes dolog az is, hogy 2 francia század tartózkodott Montenegróban, ezek azonban egyáltalában nem is harcoltak, hanem csupán Nikitának a testőrségét képezték és mihelyt a Lovcen csuesán fölécsapott az első magyar-osztrák gránát, azonnal el is szeleltek Skutari felé.

Érdekes megemlíteni, hogy a tisztjeinkhez különös jóindulattal volt Daniló trónörökös felesége, aki német hercegnő. A háború első évében francia angol újságokkal és egyéb olvasnivalóval látta el őket. De még Nikita is 1914 karácsonykor süteményekkel, tortákkal és pezsgővel vendégelte meg tisztjeinket. (A Zenta hadihajó tisztjeit.) Mindez azonban csak addig tartott, míg az antant ügye rosszra nem fordult. Akkor azután egyszerre megszűnt minden.

A fogságból január 23-án szabadultak ki. Kezdetben nagyon gyanusán fogadták a hirt tisztjeink, hogy délután automobilokon fognak lemenni Cattaróba. Azt hitték ugyanis, hogy Nikita magával fogva vinni őket Skutariba, mert általában ez a hír volt elterjedve. De ez nem történt meg, sőt ellenkezőleg Nikita parancsára január 23-án minden tisztnek előre kifizették szép

ÉRTESÍTÉS.

Ez uton értesitem kedves vevőim és megrendelőimet, hogy a Rákóczi-uti Moskovits palotában KMETZ MÁRIÁVAL társas viszonyban megnyitandó üzletem részére a tavaszi kalapdivat modelljeinek bevásárlása végett Bécsbe utaztunk.

Kérem jóakaróimat és vevőimet, hogy megrendeléseiket részünkre fenntartani sziveskedjenek. Teljes tisztelettel

WESZFRIED SZERÉN.

ropogós vadonat új perperákban az illetékeit egészen április hó 1-ig!

Ez volt az utolsó ténykedése a vár ravasz rókának, a ki talán ez által is érdemeket akart szerezni magának, hogy annak idején majd hivatkozhatson rá, hogy mily gálánsul bánt el ő a mi tisztjeinkkel, kiknek utraivalóul egy egész köteg bankjegyet adott! A bucsuzásnál még a legény ségnek is 80-80 perperát nyomtak a markába. Hát azután merje valaki még mondani, hogy smucig a Nikita!

Vigan robogtak le az autók a serpentinutakon Cattaró felé és valóban megható volt az első találkozás csapatainkkal! Mintha már magyar földön robogtak volna tovább, fejezte be a tanár, mert hiszen mint mondta reméli, hogy azt tudjuk, hogy **a Loucen legmagasabb csucsát, magyar bakák (megmondta azt is, melyek honvédezedbeteiek) rohazozták meg** és ők is voltak az első k ezen a sokat emlegetett híres sziklahegy ormán.

Nagyvárad január hónapban.

A közigazgatási bizottság ülése.

Nagyvárad város közigazgatási bizottsága tegnap délután tartotta február havi ülését.

Hlatky Endre főispán elnöklété alatt Rimler Károly polgármester, Vasady Lajos kir. tanfelügyelő, Németh István kir. tan., pénzügyigazgató, dr. Thury Endre kir. ügyész, May Sándor kir. főmérnök, Lukács Ödön v. főjegyző, dr. Thury László v. főügyész, dr. Mayer László v. főorvos, dr. Istvánffy István árvászéki elnök, Molnár Imre gazd. felügyelő, Rádl Ödön, Miskolczy Barna, dr. Moskovits József, dr. Mihelyi Lajos, dr. Adorján Armin, Sulyok István voltak jelen.

A polgármester havi jelentéséből közöljük a következő érdekesebb adatokat:

A közegészségügyi állapot január hónapban kedvezőtlen volt, mert az idegen illetőségű elhaltak leszámításával is, 30-al multa felül az elhaltak száma a születések számát. A fertőző betegségek közül a kanyaró 100 esetben fordult elő, 2 halálzással; a ronszoló toroklob 12 esetben, 1 halálzással; a vörheny 27 esetben, 3 halálzással; a hasihagymás 23 esetben, (5 idegen), 6 halálzással; a járványos fültő mirigylob 4 esetben; a hökhurut 3 esetben, 1 halálzással; a hólyagos himlő 5 esetben, 1 halálzással; (1 nőt Viz utcán a lengyel menekültek fertőztek, 1 nő pedig Veres Balázs-utcán lett hólyagos himlős, aki a betegséget a várból kapta, ahová a 70 es ezred legénységére mosott).

A fertőző betegségek normális keretek között mozogtak; a védekezés sikeres volt s a betegség szigorú óvintézkedésekkel izolálható.

A Szent László járványkórházban 109 beteget gyógykezelték. Január 1 én megnyitották a fertőző betegek részére létesített katonai barakk-kórházat s így a városi járványkórház felszabadult a katonai betegekértől.

A gyermekkórházban 100 fekvő és 407 lejáró beteget gyógykezelték.

Januárban született 41 fiu, 39 leány, összesen 80 gyermek; elhalt 105 férfi, 75 nő, összesen 180 egyén.

A közbiztonsági állapot január hónapban normális volt. Lopas 125, csalás 9, sikasztás 6, sulyos testi sértés 4, könnyű testi sértés 7, hatóság elleni erőszak 2, vagyonrongálás 9 történt. Letartóztattak 2 egyént, eltiloncoltak 69 et.

A közadók befizetése rendes volt. Kincstári adóban 52652 korona, városi adóban 29107 korona folyt be.

Kiadtak januárban 16 új iparigazolványt, megszűnt 8 iparüzlet.

A jelentést tudomásul vették. Németh István kir. pénzügyigazgató tett ezután jelentést a közadók befizetésének eredményéről az 1915 évről. Az eredmény örvendetes s tacsúságot tesz úgy a kir. pénzügyigazgatóság, mint a városi adóhivatal buzgalmaról.

Ezután a közigazgatási bizottság albizottságába választották be a tagokat a következőkben:

a **fegyelmi választmány**ba: dr. Hoványi Géza, Rádl Ödön, Németh István, Varró Domokos rendes, Miskolczy Barna és Vasady Lajos póttag;

a **gyámügyi felelősségi** küldöttségbe választva: Sulyok István, dr. Mihelyi Lajos rendes, dr. Adorján Armin póttag; a főispán által kinevezetett Miskolczy Barna, Rádl Ödön rendes, dr. Hoványi Géza póttag;

a **felszólalási** küldöttségbe választottak: Németh István, Rádl Ödön, Sulyok István, dr. Thury László;

a **börtönügyi** küldöttségbe választottak: dr. Medvigy Gábor, Rádl Ödön, Sulyok István, dr. Adorján Emil;

a **börtön felügyelő** bizottságba: Rádl Ödön;

az **orsz. tanító nyugdíj** bizottsága: Sulyok István, Lukács Ödön;

az **adóügyi** bizottságba: dr. Medvigy Gábor, Sulyok István, dr. Adorján Emil és dr. Moskovits József rendes, Ullmann Sándor, dr. Adorján Armin;

a **gazdasági albizottság**ba: Rádl Ödön, Hermann Lajos kápt. erdőmester, Papp Imre gazd. egyll. titkár, Olasz Elemér gazd. egyll. elnök.

Bemutatták a miniszter leiratát, amely szerint a választói jogosultság végett szükséges irni olvasi tudást igazoló bizottságot meg kell alakítani, hogy még februárban megkezdhesse működését. A bizottság elnöke a polgármester, alelnöke: Komlóssy József, dr. Thury László, Lukács Ödön; tagokul választottak: Eleméry Ferenc, Juricskay Barna, Pásztor Bertalan, Gulácsy Endre, Stark Gyula, Gábel Jakab.

Ezután még apróbb ügyeket tárgyaltak s az ülés véget ért.

Kecskés Ede ember lett.

Aki Amerikából haza akar jönni.

Természetesen egy magyar fiuról van szó, aki Nagyváradon élte ifjkorának aranykorszakát. Csatangolások, füzési séták, halászat, kisebfbajta csinyek, rontópróbálkozások töltötték ki idejét. Természetesen nem tudott behelyezkedni a nagyváradai viszonyokba Kecskés Ede barátunk, Réz Bertalan kapitány egyik gyámja a sok tucattól, hanem addig-addig halmozta apró kihágásait, míg megteit a mérték, s ő hirtelen eltűnt az érdeklődők elől.

Kecskés Ede! Fiatallj subane korában tűnt el Nagyváradról s Fiumében egy hajóra surranva, mint steward került át a viz tulsó oldalára. Festő lett a csinos fiu, aztán egyre-másra változtatta foglalkozását, bölcsőraktárosként, majd mint nyomdász, tükkörgyáros tűnik fel Newyorkban, innen Detroitba megy s megalapítja a michigani első magyar temetkezési intézetet. Ő maga írja ezt egy levélben, amely tegnap érkezett Réz Bertalan kapitány címére. A levél rövid, kedves. Értesíti gyámjait, hogy „tessék meglátni, ember lett belőlem itt is. Szeretnék haza menni, nagyon erőt vett rajtam a honvágy, szeretnék otthon lenni, Magyarországon, amelyet úgy sanyargatnak, hát

ő is sanyarogjak, csak otthon legyek. Haza mehetnek-e tessék megírni?”

A levélben három fénykép van. Az első a még ifju Kecskést, a második a businesman t, a harmadik a családapát mutatja, ölében a is fiúeskával. A fiu újságot tart kezében: BOOST Labor Temple. Mellette egy gyászkeretű névjegy.

East Side Telefon Ridge
478

Delrey Telefon
Cedar 325 M

Első magyar temetkezési intézet
Kecskés Ede és Társa
undertakers

Két üzlet.

185 Westend Ave.
Detrait. Mich.

Hátul ugyanez angolul. Kecskés Ede tehát feltörekvő ember, valóságos jungó lett, s haza vágyik. Réz Bertalan megírta neki, hogy jöhet. Azt hisszük, hogy egy modernista költő vezérral kellene kísérőlni a derek fiut, olyanal, aki kifelé vágyik innen.

Biharvármegye a mult hóban.

Elismerés a pénzügyigazgató-ságnak és a jegyzői karnak. A vármegyei közigazgatási bizottság ülése.

Biharvármegye közigazgatási bizottsága tegnap tartotta meg február havi ülését. Az ülésen Miskolczy Ferenc főispán elnökölt.

Jelen voltak: Miskolczy Ferenc főispán, mint elnök, Fráter Barnabás alispán, Karácsonyi János kanonok, Fässy Lajos megyei főügyész, Keszthelyi Zoltán főjegyző, Pallay Lajos, Móricz Ernő, Szálhender Károly, Németh István, Nvisztor Alajos, Varró Domokos, dr. Thury Endre, Vasady Lajos, Kiss István, Balogh Elemér és Wawrek Kálmán.

Az ülés megnyitása után Keszthelyi Zoltán főjegyző terjesztette elő az alispán időszaki jelentését, mely a közügyek intézéséről emlékszik meg. A jelentés tudomásul vétele után Németh István pénzügyigazgató terjesztette elő hatalmas beszámolóját, amelyben a pénzügyigazgatóság mult évi munkásságáról számolt be. A jelentés minden tekintetben nemcsak kielégítő, de határozottan a legnagyobb elismerést érdemli ki mindenki részéről.

A részletes jelentés főbb pontjai a következők voltak. A nagyváradai pénzügyigazgatóságnál 65956 darab hadi segélyes könyveket kezeltek. Ezek alapján kifizettek a háboru kezdete óta 9.928.791 koronát. Nagyvárad városának területén 7213 drb segélyes könyvet kezeltek.

Az államsegélyek folyósítása óriási munkát igényelt. Ez a nagy feladat, amit az államsegély folyósítása rótt a pénzügyigazgatóságra, valóban rendkívüli szorgalmat és kitartást igényelt. A tisztikar nagyszerűen oldotta meg feladatát. Sehol semmi fennakadás nem történt. A beérkezett kérvényekre a leggyorsabb tempóban intézkedett az igazgatóság.

Emellett természetesen a folyó ügyeket is intézni kellett. A folyó ügyek pedig sokkal nagyobb munkát róttak a pénzügyigazgatóságra, mint az előző évben. Bihar vármegye területére 4376901 korona adó volt kivetve és ebből befolyt 4135063 korona. Ez az eredmény születe meglepő. Ha a pénzügyigazgató nera magyarán meg a szép siker indító okát, azt hihetnők, hogy rettenetesen működött az adó prés.

Pedig talán egy évben sem bántak oly keztüös kézzel az adózó polgárokkal mint most. Az elért siker nem a kényszer követ

kezménye, hanem annak a harmonikus munkának az eredménye, amit a pénzügyigazgatóság fejtett ki a vármegyei jegyzői karral karöltve. A két tisztviselői kar egymást támogatva tudott produkálni olyan sikert, amelyet más évben a legnagyobb terrorral sem tudtak elérni.

A pénzügyigazgató szíves örömmel emlékezett meg a vármegyei jegyzői karának odaadó lelkiismeretes ügybuzgó tevékenységéről. A jegyzői kar tevékenységét különösen a hadiségélyek kiosztása körül kifejtett ügybuzgalomnál lehetett tapasztalni. De az adóbefizetésekkel elért sikerek egy része szintén a jegyzői kart illetik meg.

Miskolczy Ferenc főispán a jelentés előterjesztése után örömmel veszi tudomásul Németh István pénzügyigazgató kiváló vezetése alatt álló pénzügyigazgatók által kifejtett nagyarányú tevékenységet. Ez a munkásság annál nagyobb értékű, ha figyelembe vesszük, hogy a tisztviselői kar nagy része kadba vonult. Nagy elismeréssel emlékezik meg a vármegyei jegyzői karról is, mely átértve hivatásának jelentőségét minden erejét megfeszítve dolgozott ezen a téren is. A jegyzői karnak ezért külön jegyzőkönyvi köszönetet javasol szavazni.

A javaslatot egyhangulag fogadta el a közigazgatási bizottság.

Végül Balogh János tb. főjegyző terjesztette elő javaslatát az irni olvasni tudást megállapító bizottság tagjainak kinevezése iránt. A javaslatot egyhangulag elfogadták.

A SZIGLIGETI-TÁRSASÁG felolvasó estéje.

Lázár Béla dr.
a Sz. György szobráról.

Irodalmi társaságunk febr. 2 án, Gyertyaszentelő Boldogasszony napján délután 5 órakor nagyérdemű estélyt rendezett, melynek fénypontját az országosan ismert művészeti író Lázár Béla előadása képezte, a középkori magyar szobrászat legnagyobb fennmaradt remekéről, a prágai Sz. György szobráról. A magunk részéről azt hittük, hogy ha városunk szülőltje lejön Budapestről közzé egykori Sz. László lovas szobrunk alkotójáról előadást tartani; szűk lesz a város háza nagyterme (amely inkább diásterem, mint nagy) az érdeklődő közönségnek. Csak a látunk. Nagyon is tág volt, csak egy lézengett benne a hallgatóság, habár, akik megjelentek, kétségkívül közönségünk szellemi arisztokráciájához tartoztak.

Rádl Odón rövid elnöki megnyitóján után a Szigligeti-színház előkelő művésznője, E. Kovács Mariska lépett a felolvasó asztalhoz, s nagy, finom beszélő művészetével tette értékessé Szávay Gyula elég olcsó hatásokra írt háborús versét: „Az Urísten fogad”. A színgazgatóné díszkrét előadása ellopította, vagy megfinomította a vers bántó antropomorfizmusait.

Erre következett Lázár Béla előadása a Kolozsvári testvérek prágai remekéről. (Tulajdonképpen részlete az előadott tanulmány egy nagy művészeti monografiának, melyet Fadrusz Jánosról ír az előadó, mely néhány év múlva fog megjelenni.) Ismeretes dolog, hogy a nevezett művésztestvérek Sz. György szobrának eredetije a prágai királyi vár, a Hradsin díszje; a gyönyörű Sz. Nida székesegyház déli oldala előtt áll.

Külföldi műismerők is úgy tekintik ezt a kis lovasszobrot, mint a XIV. század plasztikájának ritka remekét, s mint a XV. század a quattrocento híres lovasszobrának Donatello Gattamelatajának Verocchio Colleoni jának méltó előfutárját.* Némely eszményített történetírók eleinte a Kolozsvári testvérek magyarságát tagadták le; ujabban azt hajtogatják, hogy a szobor a XVI. század derekán, mikor egy tolongásban a szent alakjának a feje letörtött, egészen át lett dolgozva úgy, hogy a most már inkább renaissance alkotás, mint középkori.** Állításukat azzal indokolják, hogy a szobor annyira valóságos, naturalisztikus modorban készült, aminőre példa a középkor stilizáló, eszményítő plasztikájában nincs.

Lázár Béla ezzel ellentétben kimutatta a vetített képek egész sorozatával szemléltette, hogy a középkorban az eszményítő, absztrakt ábrázolásmód mellett, párhuzamosan ezzel, ismeretes, kihalt volt a valószínű, a természetű, naturalisztikus ábrázolás is, úgy a miniature okban, mint a falfestmények és szobrok- vagy domborműveken.*** A naturalista irányzat kimutatható a XIV. századbeli francia, avignon-i és olasz művészetben. E két művészet hatását látja Lázár Béla a Sz. György-szobron, míg ugyancsak a Kolozsvári Testvérek váradi híres Szent László szobrát inkább eszményítő, kevésbé részletező ábrázolással alkothatták meg, amint azt a régi, Hufnagel féle rajz minden primitívsege mellett is sejtetni enged. Végül felhívta Lázár a váradi közönséget, hogy készítsesse el a Sz. György szobor másolatát Nagyvárad valamely nyilvános tere részére, mert ha helye van e másolatnak Budapesten a Halász bástyán, Kolozsvárról az Egyetemi Könyvtár terén: sokkal inkább helye van annak Váradon, melynek főterét egykor a testvér pár legnagyobb művészi alkotása, Szent László gyönyörűség, legendás lovasszobra ékesítette. A közönség nagy érdeklődéssel kísérte a tudós fejtegetést s az előadót zajos tapsokkal ünnepelte.

Nagyon jóízűen adta elő végül Dózsa István, a Szigligeti-színház tagja Nadányi Zoltán bohókás humoreszkjét a puskapor feltalálásáról.

N. Gy.

* Nálunk, Magyarországon legtöbbször Csákó Elemér foglalkozott a testvérpár művészetével. V. ö. Cs. E. Kolozsvári Márton és György. XIV. századbeli szobrászművészek Budapest. 1905.

** A mi véleményünk szerint a Sz. György szobor anatómiai szempontból sokkal fogvatékosabb, semhogy azt a kifejldött renaissance idejébe helyezhetnők. Mekkora, szinte vízjele van pl a lovagnak. Viszket tekintetében se helyezhetjük azt a XVI. század derekára.

*** A középkori, még XIII. századbeli naturalisztikus ábrázolás nagyszerű példái a nanimburgi és bambergi templomok domborművei és szobrai. Az előbbi dóm reliefjeiről Lübke így ír: Denselben ergreifenden Naturalismus, durch feines Gefühl für Klarheit und Schönheit der Komposition veredelt, beweisen die Reliefs aus der Passion Christi an der oberen Lettnerbrüstung; die dramatische Wucht der Schilderung in der Gefangennahme Christi, der Verlangnung Petri ist unübertrefflich. Lübke: Die Kunst des Mittelalters. Stuttgart. 1905. 229—230.

* Köhögés, hurut, rekedtség, elnyálkásodásnál használjon kizárólag: Farkas-féle hurut-szetetkét. Ára K. — 60 Kapható, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B. Telefon: 13—02.

Kasszafurók működtek a Kossuth-utcán.

3880 koronát és ékszereket loptak.

Szerdára virradó éjszaka nagystilű betörés történt Mandel Géza bőrkereskedő Kossuth Lajos utca 16. szám alatti üzletében. Ismeretlen betörők Wertheim kasszáját feltörve magukkal vitték az ott talált pénzüsszeget és ékszereket.

Reggel Mandel, mikor az üzletet kinyitva belépett, meglepődve vette észre, hogy irodahelyiségéből világosság sugárzik ki. Meglepetése csak fokozódott, mikor észrevette, hogy az üzletben álló kézipénztár nincs a helyén. Besietett az irodába, melynek lefüggővöztött ajtaját tárva nyitva találta, s rémülten tapasztalta, hogy Wertheim szekrénye helyéből ki van mozdítva, s a földön szanaszét hevernek irományai, fontos üzleti okmányai. Azonnal telefonon értesítette a rendőrséget, majd személyesen is felment, ahonnan dr. Dayka kapitány, Ehrlik fogalmazó, s több detektív ment ki a betörés színhelyére.

Megállapítást nyert, hogy a tettes, vagy a tettesek (mert minden esetre többen is voltak) az udvar felől egy kis 81 cm. magas és 24 cm. széles szellőztető ablakon jutottak be az iroda helyiségébe. Az ablakot elsőtétítették, hogy a világosság, amely mellett dolgoztak, esetleg el ne árulhassa őket. A kasszát helyéről kimozdítva hozzáfogtak a munkához. Nem modern eszközöket használtak, hanem régi modorban vágzták a kasszafeltörést.

A kassza baloldalát acélvésővel körben belyukasztották, a lyukak között pedig hidegvágóval metszték át a szekrény falát. A következő hamuréteget kiszórva a belsőfalat törték fel hasaaló képen. A támadt nyíláson könnyen kiszédtek a Wertheim-szekrénybe rejtett értékeket, éspedig 3880 korona készpénz csupa bankjegyekben és több ékszert, amelyek egy szivartárcában voltak elhelyezve.

Az értékek felkutatása alkalmával a villanylámpát a szekrénybe helyezték el s azt távozásuk alkalmával is bennhagyták, csupán egy kelme darabot dobtak rá a kasszára. Majd azon az uton, amelyen jöttek, eltávoztak.

Érdekes megemlíteni, hogy a házbeliek egyáltalán nem hallottak zajt, pedig a betörők nem valami csendben dolgozhattak. A rendőrség azonnal széleskörű nyomozást indított a tettesek kézrekerítésére nézve. Alapos a gyanu, hogy csak is olyanok követhették el a betörést, akik a helyzettel teljesen tisztában voltak. Tudniok kellett, hogy Mandel az elsején összegyűlt házbérrt a Wertheim-szekrényben helyezte el, valamint azt is, hol lehet az üzletbe legkönnyebben bejutniok. A gyanu elsősorban egy volt alkalmazott ellen irányul, aki éppen a betörés éjszakáján tünt el Nagyváradról, azonban más irányba kiterjesztették a nyomozást. Országos körözést bocsájtottak ki, amelyet az alábbiakban közlünk annál is inkább, mivel az ellopott ékszerek részlete leírását is tartalmazza.

Folyó hó 1 től 2 ára virradó éjjel ismeretlen tettes Mandel Géza itteni bőrkeres-

kedő üzletbe az udvarra nyíló műhely nyitott ablakán bemászott, a Wertheim-szekrény oldalfalát vésővel feltörte s a szekrényből 3880 kor. készpénzt (1 drb 1000 koronás, 11 drb 100 koronás, 1 drb 50 koronás, 64 drb 20 koronás és 45 drb 10 koronás papírpénzt), 1 drb krokodilbőr utánzott sárga seiyem bélésű (nyitója hiányzik) szivartárcát, melyben egy szivalaku duplefedelű női arany óra-madár dísz véséssel, 8 brillianssal, 1 és fél méteres, 90 grammnyi súlyu, hosszukás szemekből álló — a szemek vékony arany szálakból vannak középen átfoglalva karikával — arany nyaklánc 400 kor., 1 pár brillians aranyfüggő ezüstbe foglalt nagyobb s körülötte apró brillians kövekkel 400 kor., 1 pár arany függő sárgás nagy gyémánt kövvel 150 kor., 1 drb középvastag arany karikagyűrű 20 kor., 1 drb férfi arany gyűrű középen egy kék kövvel, két oldalt 1-1 krillianssal 150 kor., 2 drb virág alakú női arany gyűrű apró brilliansokkal, ezüstbe foglalva 140 kor., 1 drb patkó alakú arany férfi mellű vegyes kövekkel, egy kő hiányzik, 60 korona értékben, lopott el.

Megkeresem az összes társbűnösöket, m. kir. esendőrőrsparancsnokságokat, hogy a nyomozást hatóságok területén bevezetni, siker esetén tettest letartóztatni, bűnjeleket biztosítani s eredményről drótválaszt kérek. Nagyvárad, 1916 február 2.

Rendőrség.

HIREK

*** Belezna-ünnepély.** Az egyházi zene főnséges hangjai keltenek áhítatot a hívők lelkeiben, s ezek Belezna Antal áhítatának maradandó művészi tanúságai. Nemesak a népké népdalban él az ő lelke, hanem az egyházi zene sokféle fajtájában, s mindenikben hívő lélek áhítata szólal hozzánk. Megérdemli ezeknek az egyházi, a lélek mélyére szálló zeneművek szerzője, hogy emlékét kő s kőbe vésott írás hirdesse. A Katholikus Kőr vasárnapi Belezna-ünnepélyen minden zenekar s zenekedvelő állóhat arra a célra, amely Belezna Antalnak méltó emlékről kíván gondoskodni. Az ünnepély vasárnap délután 5 órakor fog a Katholikus Kőr Szent László termében megtartani s műsora a következő:

1. „Gyászhangok Belezna Antal emlékére“ Scharf Károlytól; előadja a magyar kir. honvédszenekar.
2. „Békén nyugodjál“ Belezna Antaltól; fuvós zenekarkiséréttel (nekli a Kath. Kőr dalárdája).
3. Emlékbeszéd Belezna Antal fölött tartja Buday Alajos polg. isk. tanár.
4. Mozart „Requiem“ föl: a) Dies irae, b) Lacrimosa, c) Sanctus. Előadja a honvédszenekar kíséretével a székesegyházi énekkarral egyesített Kath. Kőr dalárdája.

Az eredeti műsor utolsó pontjával tervezett Krüger—Belezna melodráma, a „Hazajött Rákóczi Tóth Elek családi gyásza miatt elmarad.

*** A város egészségügyi szállítója.** Mayer László dr. tiszti főorvos a városi járványkórház, a fertőtlenítőintézet s a főorvosi hivatal részére szükséges orvosi és kötszerek, valamint egészségügyi cikkek szállításával 1916 évre Farkas István gyógyszerészt, az Apolló drogéria ismert és jónevű tulajdonosát bízta meg, aki a szállítást meg is kezdte.

* A Vörös-Kereszt köszönete.

A Vörös-Kereszt élelmiszer bazarjának lezajlása alkalmából a rendezőség kedves köztelességének tartja, hogy mindazoknak, kik ezen jótékony actió szervezésében, rendezésében és kiviteleben résztvettek hálás köszönetét fejezze ki. Elsősorban köszönet illeti meg báró Podmaniczky Károly urat, a központi járás szolgabíróját, aki a központi járásban eszközölt gyűjtés által együletünk értékes adományokhoz juttatta. Igaz köszönettel adózik együletünk a központi járás közönségének is, akik hazafias érzéssel juttatták adományaikkal együletünk által a sebesült harcosok részére. A bazar rendezésénél elvéthetetlen érdemeket szereztek a Jobbkéz osztály nagyrabecsült hölgyei, akik fáradságot nem kímélve, új a nappal összetéve dolgoztak bazarunk sikerén, a nagyvárad arany ifuszó férfi és nő tagjainak közreműködésével. A Jobbkéz hölgyei voltak azok, akik a nyeménységüket izlésesen csomagolták, a nyerőszámokat árusították, a sátrakban a közönséget kiszolgálták, háziasszonyok voltak stb., szóval ők azok, akiknek oroszlánrésze van élelmiszerbazarunk sikerében. — Nagymérvű hálátlanság volna meg nem emlékezni azon urakról, akik nagy munkával segítségére voltak a rendezés és kiviteleben az egyesületnek. Itt kell megemlékeznünk Obrincsák István ezredes, Kun Frigyes őrnagy, Frankó József főhadnagy és Deravei Imre urakról. Fogadják a nagyvárad sajtó képviselői is az egyület hálás elismerését, hiszen úgy, mint minden egyes akciónál, a saját támogatása nélkül nem értünk volna el számbevéhető eredményt és legyen szabad végül, amit legelsősorban kellett volna megemlékeznünk, köszönetet mondani Nagyvárad lelkes közönségének, mely átlátva a nemes célt, igazán sőt maga meg nem hálálható jóindulattal honorálta szerény akciónkat.

*** Alügyészi kinevezés.** A király gróf Bolza Alfonz dr. gyulai törvényszéki jegyzőt a nagyvárad kir. ügyészséghez alügyészé nevezte ki.

*** Katonai kitüntetések.** A hivatalos lap közli, hogy a király nemes Dobay Imre 7. huszárezredbeli főhadnagyt, aki mint repülőbiztos eredményesen működött, a Signum laudis szal tüntette ki. — Schwartz Lipót 37. gy. ezredbeli I. oszt. tart. számv. altiszt a koronás ezüst érdemkeresztel lett kitüntetve a vitézségi érem szalagján.

*** Az esztergomi főkapitán új nagyprépostja és új kanonokjai.** A Magyar Kurírnak jelentik illetékes helyről: A király a vallás és közoktatásügyi magyar miniszter előterjesztésére az esztergomi székesfőkapitánban dr. Rajner Lajos felszentelt püspöknek és olvasó-kanonoknak a nagyprépostságra, Graeffel János éneklő-kanonoknak az olvasó-kanonok-ágra, Maszlaghy Ferenc őrkanonoknak az éneklő-kanonok-ágra, dr. Roszival István főszékesegyházi főesperesnek az őrkanonok-ágra, dr. Walter Gyula sasvári főesperesnek a főszékesegyházi főesperességre, dr. Horváth Ferenc mesterkanonoknak a sasvári főesperességre való fokozatos előléptetését jóváhagyván, az ekként megüresedő egyik mesterkanonok-ágra dr. Halmos Ignác nagyszombati kanonok-plebánost, a másik mesterkanonok-ágra pedig Báthy László lévai prépost plebánost nevezte ki. — Ezt a királyi kéziratot a hivatalos lap holnapi száma fogja közölni.

*** Halálozás.** Ifj. Strobek Károlyné szül. Tihelka Ágnes f. hó 3-án 32 éves korában elhunyt. Temetése ma délután 3 órakor lesz a Szaniszló-utca 51. számú gyászházból a róm. kath. egyház szertartása szerint. Az elhunytat férje, 2 gyermeke gyászolják.

*** Hólyagos himlő a vármegyében.** Biharvármegye területén ismét nagy mérveket kezd ölteni a hólyagos himlő. Jelenleg 3000 esetenél többről tud a hivatalos kimutatás. A járvány Nagyváradhoz legközelebb Nyárlón és Somogyuzszipán van. Az orvosok a legszigorubb intézkedéseket fogantatosították, hogy a baj tovább terjedését megakadályozzák. A betegek teljesen elvannak különítve és rendes kezelés alatt állanak.

*** A csődönkívüli kényszer-egyeség.** A hivatalos lap rendelkezést közöl a csődönkívüli kényszer-egyeségről, a csődönkívüli egyes rendelkezéseinek módosításáról szóló 1916. évi V. törvények életbeléptetése és végrehajtása tárgyában. A módosításról szóló 1916. évi V. törvények a nagyvárad királyi törvényszék területén már életbeléptet s az első kényszer-egyeséget, a melyet Pollák Mór őrmihályfalvi kereskedő kötött hitelezőivel, a törvényszék már jóváhagyta. A második ilyen kényszer-egyeséget Patzkó Antal dr. esődbíró Grósz és Tarsa nagyvárad céggel létesítette.

*** A városi havidíjasok hadisegélye** címen szerdai számunkban írt közleményünkbe tévedés esuzzott be. A nagyvárad díjnokok február 13-án nem bankettet, hanem csupán bizalmas összejövetelt rendeznek a Pannónia helyiségében, amelynél akeiökük érdekében teendőket megbeszélnek és a központi vezetőknek köszönetüket fejezik ki sikeres fáradozásaiért.

*** Kinevezés.** Hivatalos lap közli, hogy a nagyvárad kir. főügyész a főfelügyelő alatt álló nagyvárad kir. törvényszéki fogházhoz fogházormesteré Duro Mihály nagyvárad kir. főügyészségi hivatal-szolgát nevezte ki.

*** Hazafias aranybeszolgáltatás.** Az Osztrák magyar bank nagyvárad főintézeténél újabban a következők váltották be aranypénzeiket: Porassalay Piroška, Thury István, Levy Sándor, Harmathy Károlyné, Fényes Manó, Hegedűs Gyula, dr. Thury Endre.

*** Német klub Nagyváradon.** A Feministák Körében német klub alakult, amely célul tűzte ki a német kultúra terjesztését. A klub tagjaira nézve a kizárólagos német beszéltetés kötelező. A szervezés Lenso Lili munkája.

*** A Debreceni Katholikus Népszövetségi Otthon harmadik estélye a hadi árvaik javára.** A debreceni Népszövetségi Otthon III. estélye vasárnap este folyt le a kath. főzinázium dísztermében a megszokott illusztrált és szép számú közönség jelenlétében. Az ünnepélyt a Népszövetség dalárda nyitotta meg. Utána Bakasz urleány ezavált. Majd ezután ének kettős következett, melynél Szabó Gyula légy tenorja, Csernus Mihály kellemesen esengő magas baritonjával remekül olvadt egybe dr. Tatay Zoltán művészi kísérete mellett. Ezt magas művészi nivóju vonós négyes követte: Piribauer Ferenc, Nádasdi József Pálffy József és Jakus István játéka. A dalárda Csernusnak Resch zeneszerző által férfikarra alkalmazott egyik háborus nótáját énekelte. Ezt követte dr. Schweighoffer Jánosnak magas nivóju előadása. Diák és háboru volt a címe. Pribék László lelkesen szavalt a Vörösmarty Vén cigányát. Az ünnepélyt a Himnusz hangjai zárták be, melyet a dalárda énekel.

*** Siró halottak.** Eddig ilyen még nem hallottunk, de egy látjuk, hogy a háboruban escaeda is megtörténhetik. Az egyik fővárosi lap vezércikkében ugyanis a következőket olvashatjuk a német Zeppelinek angliai inváziója alkalmából: „Ötvennégy halott és hatvanhét sebesült siratja a németek légi támadását...“

*** A foglyok munkaszünete.** A katonai parancsnokság tegnap értesítette a törvényhatóságok tisztviselőit, hogy a hadifoglyoknak vasárnapi munkaszünetet kell adni minden körülmények között. A mohamedán foglyoknak a vasárnap helyett pénteken kell munkaszünetet adni. Ugyanazok a mohamedán foglyoknak azt teljesíteni kell a vasárnap helyett pénteken adják ki a friss busadagokat. Olyan helyeken, ahol a munkaszünetet nem lehet betartani, ott a foglyok díjazását meg kell javítani.

*** Államsegélyesek jelentkezése.** Felhívom mindazon államsegélyezetteket, kiknek sorszámaik 7110-től 7123 ig terjed, hogy fizetési könyvecskéjük átvétele végett jelentkezzenek 4 én pénteken, 5-én szombaton. Nagyvárad, 1916. február 2. Juricskay Barna, tanácsos.

*** Agyonütötte a fa.** A Püspök-fürdőből jelentik, hogy Kovács József 38 éves kőműves fadóntással foglalkozott az erdőben. Az egyik fa hirtelen rázuhant s mielőtt félreugorhatott volna, agyonütötte Kovácsot.

*** Megnyílt a Rimanóczy étterem.** Pár napja, hogy a város központjában, a forgalmi központra lévő Rimanóczy-éttermet Popovits Sándor és társa jónévű vendéglősök átvették s a közönség máris megelégedéssel tapasztalja, hogy a csere bevált, a forgalom nagy a jó konyha az első. A kitűnő konyha, amelyet Popovits Sándorné uró ismert s külföldön szerzett szakácsművészetével vezet a Rimanóczy-étterembe vitte s aki jól akar étkezni, az nem megy máshova, csak Popovits és Társa Rimanóczy-éttermébe.

*** Olaszország is kapitulál,** mert az olasz hölgyek nem bírják már nélkülözni Rosenzweig Róza elegáns és kényelmes fűzőit. Reklám fűző K 6 — Leibchenek reklámok, saját árban. A minden hölgynek nélkülözhetetlen havikötőkből nagy választék. Rosenzweig Róza fűzőgyár Szalárdi u. 9.

*** Családi rum vaniliával vagy ananász izel literje K. 450.** Mindenféle likőr essentiák 1 üveg 70 fill. Cognac legkiválóbb minőségben. Tejkivonat. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Rákóczi-ut. 7/B

*** Kiadó Sztaroveczky-utca 7 szám alatt** 2 szoba, fürdőszoba s mellékhelyiségekből álló lakás azonnal. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

*** Megfagyott,** szélből kivörösödött, kieserepedett arc, orr, kéz ápolására és fehéritésére gyors és biztos hatású az YPO jegyű „Harmat tejkrém.” Ára 1 korona. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Rákóczi ut 7/B.

*** Nagyothalló és fülzugásban szenvedő olvasóink helyesen teszik,** ha a fülben kívülről nem látható Thermo elektromos hallókészüléket hordják, mely kis apparátus a hallást megjavítja, a fülzugást szünteti. Prospektust ingyen küld Thermo-Vállalat, Budapest, Rákóczi ut 57/b.

*** Kiadó butorozott szobák és lakások.** Modern berendezéssel, fürdő szoba használatával hosszabb, vagy rövidebb időre havi 30 koronától kezdve. Nagy Sándor utca 4.

*** Gyurjad Gyurka.** Piszkáld ki. Ellőték a jobbkaromat. Ott ahol a Dayeszter víze zug. Csukaszürke ember. Háborus mozifelvevő. Rendkívül érdekes lemez újdonságok Rákóczi ut 7. az udvarban SIMON GYULA hangszerkészítőnél. Hangszerek, hegedűk, gramafonok, hurkülönlegességek. Gramafonok, hangszerek olcsó szakzerű javítása.

*** Poloskairtó NOXIN** biztos szer. Ára 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

*** A legjobb, legkedveltebb,** legolcsóbb beszerzési forrás! Teát, rumot, csokoládét, szardíniát, szalámit, sajtot, kakaót, szaloncukrot, Kugler, Garbeaud bombont. Mindez a legelőnyösebb árban ASZÓDYNÁL, akinek Kossuth-utcai és Rákóczi uti üzleteiben nagy szaloncukorka vásár van. ASZÓDY-féle híres 8 féle zamatu pörkölt kávé, legfinomabb tea, a Sas passagabeli külön halkonzerv üzletben az összes fajú pácolt halak amelyek a húst pótolják azok kivül mindenemű kiválóan finom édességek kaphatók. Katonai postaládákat és haretéri dobozok az üzletben megtöltenek.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Pénteken: Legánybucsu.
Szombaton: Császárné.
Vasárnap délután: Takarodó.
Vasárnap este: Boszorkányvár.

A császárné legközelebbi előadását szombat estére tűzte ki a színház, amely ezzel a darabbal, bizonyos mértékben megtalálta az idény kasszadarabját.

Legujabb táviratok.

A szaloniki Zeppelin támadás és a görög kormány.

Budapest, február 3. (Saj. tud.) Athónból a Havas újságosság jelenti:

A szaloniki Zeppelin támadással kapcsolatban a Kairi lap jelenti, hogy a görög kormány tiltakozni fog semlegessége megsértéséért.

Montenegró kapitulációja előtt

Budapest, február 3. (Saját tudósítónktól) A Kölni Zsitung jelenti:

Montenegró kapitulációja előtt Péter király fivére a cettinjai udvarnál volt látogatásban s ekkor mondta, hogy a monarchiával meglehet majd egyezni, de azután nem-sokára Olaszországgal háboru következik.

Salandra pesszimisztikus beszéde.

Budapest, febr. 3. (Saját tudósítónktól) Luganóból jelentik: A turini lövészegyesületben Ferraró szenátor beszédére Salandra válaszul kijelentette, hogy beállhat a pillanat, amikor a kormánynak viszsza vonulási vonalra kell lépnie. A pesszimisztikus beszéd lehangoltságot kellett.

NAGYOTHALLÓ?

Fülzugásban szenved?

Hallását megjavítja, fülzugását megszünteti a „Thermo elektromos hallókészülék”, mely oly kicsiny és könnyű, hogy a fülben kényelmesen, észrevétlenül hordható. Határozott előnye, hogy sajátkezűleg behelyezhető a fülbe és kívülről nem látható!

Csak nálunk kapható!

Prospektust ingyen küld Thermo-Vállalat, Budapest, Rákóczi ut 57/a Telefon: József 52 73. Nyitva: hétköznap 9-6 óráig, vasár- és ünnepnap 10-4 óráig egyfolytában.

NYILTÉR.

Alapított 1847-ben. — Számos ki-tüntetés. — Több ezer elismerő levél.

ÓRÁK

ékszerek részletfizetésre

BRAUSWETTER JÁNOS, Szeged

Nagy képes árjegyzék ingyen!

Mindenféle aranytárgyakat, törött aranyat, arany pénzeket legmagasabb áron készpénzért vásárolok, kérem hozzám bizalommal beküldeni.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:

Dr. PAPP KÁROLY.

Hirdetmény.

A nagyváradai Hitelbank takarékos és segély szövetkezet

XI. évi rendes közgyűlését

e hó 13-án délelőtt 11 órakor (a Nagyváradai Hitelbank részvénytársaság üzlethelyiségében) tartja meg, melyre az üzletrészjegyekkel bírót meghívja

az igazgatóság.

A közgyűlés tárgyai:

1. Az igazgatóság jelentése és ennek kapcsán a felügyelő bizottság véleményes jelentése az általa megvizsgált üzleti könyvek és számadások vezetéséről, illetve kiállításáról és a felmentvény megadásának kérdése.

2. Az üzletrészek utáni osztalék meghatározása

3. A szövetkezet bármely tagja által a közgyűlést három nappal megelőzőleg írásban benyújtott indítványok tárgyalása.

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban.

CIPÓ

újdonságaim megérkeztek!

Reichard Dozsó

Rákóczi-ut. Orsolya zárda épület.

Meghívó.

A Polgári Takarékszövetkezet 1916. február hó 12-én délután 3 órakor saját helyiségében (Kossuth Lajos-u. 6.) tartja

évi rendes közgyűlését,
melyre a tagok tisztelettel meghívóznak.

A közgyűlés tárgyai:

1. A számadások megvizsgálása, a mérleg megállapítása, a nyereség felosztása és a lejárt évtársulat felszámolásának jóváhagyása.
2. Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentése és annak kapcsán a felmentvény feletti határozathozatal.
3. A felszámoló 1913-1915 évi 18 ik évtársulat törzsbetétszaira eső nyeresémosztalék megállapítása.
4. A felszámoló 1913-1915 évi 18 ik évtársulat betétei és nyeresémosztalék kifizetési idejének megállapítása.
5. Egy igazgatósági tag választása.
6. Az új évtársulat megalakulásának kimondása.
7. Esetleges indítványok.

Az igazgatóság.

A felügyelő bizottság jelentése, valamint az évi mérleg a szövetkezet, helyiségében a tagok által megtekinthető.

Valódi aszfalt fedéllemez és elsőrendű kő fedéllemez kapható

Andrényi Károly
és Fiai cégnél
Nagy-Várad.

Nagyvárad város tanácsa katonai ügyosztálya.

1044-1916 szám.

Hirdetmény.

A temesvári cs. és kir. katonai parancsnokság 2529-1916. M. A. számú átirata alapján közhírré teszem, hogy mindazok akiknek fogat nélküli könnyű gazdasági szekér van a birtokukban és azt eladni óhajtják, úgy ezen szekereiket a helyben állomásozó cs. és kir. gyalogsági lovas-, vagy tüzérezred pótkeret parancsnokságánál avagy a Köröstarján község mellett levő Nagybessenyő pusztán állomásozó cs. és kir. 2. számú lögyűjtő állomás parancsnokságánál eladás, illetve megvásárlás végett ajánlják fel, ahol azok elfogadás esetén készpénzfizetés ellenében a jelenlegi piaci átlagárak mellett meg fognak vásároltatni.

Nagyvárad, 1916 január 28.

Eleméry Ferenc
katonai tanácsnok.

Ö csász. és Apost. kir. Felségének

legfelsőbb felhatalmazása folytán.

A birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok polgári jótékonycéljaira szánt

43. CSÁSZ. KIR. ÁLLAMSORSJÁTÉK.

Ezen sorsjáték 21.146 készpénz nyereményt tartalmaz, 625.000 korona összértékben.

A főnyeremény **200.000** korona.

A húzás nyilvánosan Wienben, 1916. február 10-én fog megtartatni.
Egy sorsjegy ára 4 korona.

Sorsjegyek Wienben a csász. kir. államsorsjátékok osztályánál III. ker., Vorderer Zolamtsstrasse 5 sz. a., a m. kir. lottó- és jótékonycélok igazgatóságánál Budapest, IX. ker., Fővárm. ház, továbbá a lottó- és jótékonycélok, dohány- és szesz- és vasutaknál, adó-, posta- és távirat hivataloknál, váltóüzletekben stb. kaphatók. Játéktervek sorsjegy vevők részére ingyen adatnak ki. A sorsjegyek portómentesen küldetnek szét.

A csász. kir. államsorsjátékok vezérigazgatóságától.
(Jótékonycélu sorsjátékok osztálya.)

Belépési felhívás.

Az Általános Takarékszövetkezet, mely az Általános Takarékpénztár kebelében működik Nagyvárad, Bémer-tér 2. 1916. január 1-én nyitotta meg.

XIV. évtársulatát.

A belépés tetszés szerinti számú törzsbetét jegyzésével történik, melyek mind egyike után hetenkint 20 fillér fizetendő. Az új évtársulat 3 éven át, vagyis 156 hédig tart, aminek eltéte után a tagok az általuk megtakarított tőkét az elért haszonban való arányos részesedés mellett megkapják.

A szövetkezet tagjainak váltóra vagy kötelezvényre kölcsönökét folyósít s a folyósított kölcsönök a heti befizetésekkel három év alatti törlesztendő le. A befizetések vasárnap és ünnepnap kivételével mindennap délelőtt 9-12 óráig, délután 3-5 óráig történnek.

Vidéki tagok részére postatakarékpénztári lapokat küldünk, melyekkel befizetéseiket portómentesen eszközölhetik.

Az új évtársulat működését január 1-én megkezdí, ezért felkéretnek a belépni szándékozók a mielőbbi jelentkezésre.

Nagyvárad, 1915. november hó.

Általános Takarékszövetkezet.

Belépési felhívás.

a Nagyvárad Hitelbank Takarékszövetkezet 14-ik évtársulataiba.

A Nagyvárad Hitelbank Takarékszövetkezet 1916. január 1-én 14. évtársulatát kezdi meg.

Ezen szövetkezet célja, hogy tagjait apróbb betétek által a tőketakarításra buzdítsa, amennyiben minden tag heti betéte által önmagának tőkét gyűjt.

Tagja lehet a szövetkezetnek bárki, ki magát hároméven keresztül hetenkint legalább 20 fillér befizetésre kötelezi.

Minden tagnak joga van a befizetésének négyötöd részét minden kezes nélkül kölcsönképp felvenni, mely kölcsönért a legmértányosabb kamat lesz felszámítva.

Beiratási díj minden üzletrész után 10 fillér fizetendő. A könyvecskét már az első heti betét és beiratási díj befizetése után kiadjuk. Vidéki tagok a heti befizetéseket posta befizetése (cheque) lapok útján teljesíthetik.

Befizetések bármely hétköznap d. e. 9-től 12-ig és d. u. 3-tól 5-ig eszközölhetők.

A Nagyvárad Hitelbank Takarékszövetkezet igazgatósága.

Zöldfa-u. és Szent László-tér, (Deutsch K. I-főle ház.)

Merza Kálmán

nyerges és szijgyártó Nagyvárad,
Rákóczi-ut 19. szám.

Telefon: 3-65 Telefon: 3-65

Tiszti nyereg és szijázat, kocsizó és ígás szerszámok, kocsi-ülés, lábvédők és szerszámok raktára.

Lahner György-utca 4. sz. ház első emeletén

3 szobás modern lakás
azonnal kiadó. — Ertekezhetni a Polgári Takarékpénztáránál Kossuth-utca.